

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 15.12.2005
COM(2005) 650 galīgā redakcija

2005/0261 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA

par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Romas I regula)

(iesniegusi Komisija)

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

1.1. Priekšlikuma vēsturiskais konteksts un mērķis

Briseles 1968. gada konvencijā par piekritību un nolēmumu atzīšanu un izpildīšanu civillietās un komercietās iekļautās alternatīvas ļauj prasītājam izvēlēties starp vairākām tiesām, kas rada risku, ka viena no pusēm dotu priekšroku vienas dalībvalsts tiesai pār citas dalībvalsts tiesu, pamatojoties vienīgi uz to, ka tajā piemērojami tiesību akti ir tai izdevīgāki. Lai mazinātu šo risku, dalībvalstis 1980. gadā uz tā paša juridiskā pamata parakstīja Romas konvenciju par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām.

Amsterdamas līgums deva jaunu stimulu starptautiskajām privāttiesībām, kuru avots ir Kopiena. Uz šā juridiskā pamata Kopiena pieņēma tā saukto Briseles I regulu¹, ar kuru aizstāja Briseles 1968. gada konvenciju attiecībā uz dalībvalstu savstarpējām attiecībām. Komisija 2003. gada 22. jūlijā iesniedza priekšlikumu regulai par ārpuslīgumiskām saistībām piemērojamiem tiesību aktiem (Romas II regula)². Pašreiz Romas konvencija ir vienīgais instruments starptautisko privāttiesību jautājumos Kopienas līmenī, kam ir starptautiska līguma forma. Tā radītie trūkumi ir jo nepieņemamāki, jo Briseles I un Romas II regula un 1980. gada Romas konvencija veido nedalāmu starptautisko privāttiesību normu kopumu civila un komerciāla rakstura līgumsaistību un ārpuslīgumisko saistību jautājumos Kopienas līmenī.

1.2. Priekšlikuma pamatojums

Vīnes rīcības plānā tika atzīts kolīzijas normu saderības nozīmīgums izvirzītā mērķa – tiesas nolēmumu savstarpējas atzīšanas – sasniegšanai³. 2000. gada Savstarpējās atzīšanas programmā⁴ noteikti pasākumi attiecībā uz kolīzijas normu saskaņošanu kā papildu pasākumi, lai veicinātu savstarpējās atzīšanas principa īstenošanu. Nesenākā pagātnē Eiropadome⁵ Hāgas programmā atkārtoti uzsvēra, ka aktīvi jāīsteno darbības kolīzijas normu jomā attiecībā uz līgumsaistībām (Romas I regula). Padomes un Komisijas rīcības plānā šīs programmas īstenošanai paredzēts 2005. gadā pieņemt priekšlikumu par Romas I regulu⁶.

¹ Padomes 2000. gada 22. decembra Regula (EK) Nr. 44/2001, OV L 12, 16.1.2001., 1. lpp.

² KOM(2003) 427 galīgais.

³ OV C 19, 23.1.1999., 1. lpp., 40. punkta c) apakšpunkts.

⁴ OV C 12, 15.1.2001., 8. lpp.

⁵ Hāgas programma, Prezidentūras secinājumi, 5.11.2004., 3.4.2. punkts.

⁶ 4.3. punkta c) apakšpunkts.

2. IEINTERESĒTO PUŠU UN CITU IESTĀŽU APSPRIEŠANĀS REZULTĀTI – IETEKMES ANALĪZE

Šis priekšlikums izstrādāts, pamatojoties uz plašu dalībvalstu, citu iestāžu un pilsoniskās sabiedrības apspriešanos, jo īpaši, balstoties uz 2003. gada 14. janvāra Zaļo grāmatu⁷, kam sekoja atklāta izskatīšana Briselē 2004. gada 7. janvārī. Aptuveni 80 atbildes uz Zaļo grāmatu⁸, ko sniegušas valdības, universitātes, praktizējošie juristi un dažādas iesaistītās puses ekonomikas jomā, apstiprināja, ka Romas konvencija ir ne tikai plaši pazīstams instruments, bet to arī augstu vērtē attiecīgajās jomās, kuru pārstāvji lielā vairākumā ir izteikušies par labu tās pārveidošanai par Kopienas regulu, vienlaikus atzīstot nepieciešamību modernizēt atsevišķus tās noteikumus. Turklāt Komisija 1999. gada 4. un 5. novembrī jau rīkoja atklātu izskatīšanu „Tirdzniecība internetā – tiesu kompetence un piemērojamie tiesību akti”, kuras ietvaros tā saņēma aptuveni 75 rakstiskas atsauksmes.

Savos atzinumos, kas datēti attiecīgi 2004. gada 29. janvārī⁹ un 12. februārī¹⁰, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja un Eiropas Parlaments ir izteikuši pozitīvu viedokli par Konvencijas pārveidošanu par Kopienas regulu, kā arī par tās modernizēšanu.

2005. gada 17. februārī notika dalībvalstu ekspertu sanāksme, lai izskatītu Roma I regulas pirmsprojektu, ko sagatavojuši Komisijas dienesti.

Ņemot vērā šā priekšlikuma ierobežoto ietekmi uz esošo tiesību aktu kopumu un attiecīgajām jomām, Komisija nolēma neveikt oficiālu ietekmes analīzi. Būtībā priekšlikums neparedz izveidot jaunu tiesību normu kopumu, bet gan pārveidot esošu konvenciju par Kopienas instrumentu. Turklāt veiktie grozījumi ļauj modernizēt atsevišķus Romas konvencijas noteikumus, kā arī tos uzlabot skaidrības un teksta precizitātes ziņā, tādējādi veicinot juridisko noteiktību, bet tādēļ neieviešot jaunus elementus, kas būtiski grozītu pašreizējo tiesisko regulējumu. Visi ierosinātie grozījumi pamatojas uz daudzu Komisijas rīkoto apspriešanos rezultātiem, kuras bija plaši pieejamas sabiedrībai. Lai iegūtu sīkāku informāciju par ierosināto grozījumu būtību un ietekmi, skat. konkrētās atsauksmes par katru pantu (4.2. punktā).

3. PRIEKŠLIKUMA JURIDISKIE ASPEKTI

3.1. Juridiskais pamats

Kopš Amsterdamas līguma stāšanās spēkā, uz kolīzijas normām attiecas EKL 61. panta c) apakšpunkts. Saskaņā ar EKL 67. pantu, kurā grozījumi izdarīti ar Nicas līgumu, regulu pieņem ar koplēmuma procedūru, kuru reglamentē EKL 251. pants. 65. panta b) apakšpunktā noteikts, ka „*pasākumi tiesu iestāžu sadarbībai civillietās ...ciktāl tas vajadzīgs iekšējā tirgus pareizas darbības nodrošināšanai, ir arī: ... saderības veicināšana attiecībā uz dalībvalstu*

⁷ KOM(2002) 654 galīgais.

⁸ Lasāmas šādā adresē:
http://europa.eu.int/comm/justice_home/news/consulting_public/rome_i/news_summary_rome1_en.htm

⁹ Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par Zaļo grāmatu par Romas 1980. gada konvencijas par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām, pārveidošanu par Kopienas instrumentu un šīs konvencijas modernizēšanu. INT/176, 29.01.2004.

¹⁰ Eiropas Parlamenta rezolūcija par procesuālo tiesību aktu noteikumu tuvināšanas iespējām civillietās Eiropas Savienībā (KOM(2002) 654 – KOM(2002) 746 - C5-0201/2003 – 2003/2087(INI)), A5-0041/2004.

kolīzijas normām... ”. Kopienas likumdevējai varai tomēr ir interpretācijas iespējas, nosakot, vai pasākums ir nepieciešams iekšējā tirgus pareizas darbības nodrošināšanai. Kolīzijas normu saskaņošana līgumsaistību jomā ir nepieciešama iekšējā tirgus pareizas darbības nodrošināšanai.

EKL IV sadaļa, kas ir pamatā šajā priekšlikumā aptvertajiem jautājumiem, neattiecas uz Dāniju, pamatojoties uz tai piemērojamo protokolu. Tā neattiecas arī uz Apvienoto Karalisti un Īriju, ja vien šīs valstis neizmanto savas tiesības piedalīties šajā iniciatīvā ar nosacījumiem, kādi izklāstīti Līgumam pievienotajā protokolā.

3.2. Subsidiaritātes un proporcionalitātes principi

Priekšlikuma mērķi – vienotu noteikumu pieņemšanu par līgumsaistībām piemērojamiem tiesību aktiem, lai nodrošinātu labāku tiesas nolēmumu paredzamību šajā jomā – dalībvalstis pilnībā sasniegt nespēj un paredzētās darbības rezultātu dēļ to var vieglāk sasniegt Kopiena. Līdz ar to Kopiena var veikt pasākumus saskaņā ar Līguma 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Turklāt, veicinot tiesisko noteiktību, bet tādēļ nepieprasot saskaņot materiālās līgumtiesības, kolīzijas normu saskaņošanas metodē pilnībā ievēro minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu.

Protokola par subsidiaritātes un proporcionalitātes principu piemērošanu 6. punktā noteikts, ka „*līdzvērtīgos apstākļos priekšroka jādod direktīvām, nevis regulām.*” Attiecībā uz šo priekšlikumu tomēr šķiet, ka piemērotākais instruments būtu regula, jo tās noteikumi paredz vienotas, sīki izstrādātas, konkrētas un beznosacījumu normas par piemērojamiem tiesību aktiem, kurām nav nepieciešami nekādi pasākumi transponēšanai valstu tiesību aktos. Ja dalībvalstīm turpretī būtu interpretācijas iespējas attiecībā uz to transponēšanu, tas no jauna radītu tiesisko nenoteiktību, kuras novēršanai tieši paredzēts šis priekšlikums.

4. PRIEKŠLIKUMA NOTEIKUMU IZSKATĪŠANA

4.1. Pielāgojumi saistībā ar instrumenta raksturu

Līdztekus grozījumiem pēc būtības (4.2. punkts), acīmredzamās tiesiskā rakstura atšķirības starp Romas konvenciju (tālāk tekstā „Konvencija”) un regulu pamato nepieciešamību veikt noteiktu skaitu pielāgojumu, līdztekus tīri formāliem pielāgojumiem runa ir, piemēram, par iespēju līgumslēdzējām valstīm izteikt atrunu (22. pants), pēc paziņošanas procedūras pieņemt jaunas kolīzijas normas (23. pants), vai par Konvencijas ierobežoto darbības laiku (30. pants). Tāpat abi Konvencijai pievienotie protokoli attiecībā uz tās interpretāciju Tiesā vairs nav vajadzīgi.

4.2. Pielāgojumi nolūkā modernizēt Romas konvencijas noteikumus

Ņemot vērā līdzību starp Konvenciju un ierosināto regulu, šeit tiek aplūkoti vienīgi Konvencijas grozījumi pēc būtības.

1. pants. Piemērošanas joma

Ierosinātie grozījumi paredz topošā instrumenta – Romas I regulas piemērošanas jomu pielīdzināt Briseles I regulas piemērošanas jomai un ņemt vērā Padomes un Eiropas Parlamenta darbu pie priekšlikuma Romas II regulai. Ar e) apakšpunktu apstiprina vienošanās vērsties šķīrējtiesā un vienošanās par tiesas izvēli izslēgšanu no piemērošanas jomas, jo

vairumā atbilžu uz Zaļo grāmatu tika pausts viedoklis, ka pirmo jau pietiekami reglamentē starptautiskā līmenī, bet jautājums par tiesas izvēles klauzulai piemērojamiem tiesību aktiem jāatrisina Briseles I regulai. Ar f) apakšpunktu vienā noteikumā apvieno e) apakšpunkta noteikumus un uzņēmējdarbības tiesību elementus, kas iekļauti Konvencijas f) apakšpunktā. Konvencijas f) apakšpunkta pirmais teikums ir svītrots, jo ir ieviests īpašs noteikums par pārstāvību (7. pants). Savukārt i) apakšpunktā ierosināts ietvert saistības pirms līguma noslēgšanas, kas saskaņā ar iesniegtajām atsauksmēm saskan ar vairuma Eiropas Savienības tiesisko sistēmu analīzi, kā arī līguma jēdziena ierobežojošo traktējumu Tiesā, ko tā pieņēmusi uz Briseles I regulas 5. panta 1. punktu attiecīgās judikatūras ietvaros, starptautiskajās privāttiesībās tās jākvalificē kā delikts un tās jāreglamentē ar topošo instrumentu – Romas II regulu.

2. pants. Trešu valstu tiesību aktu piemērošana

Apspriešanos par priekšlikumu Romas II regulai rezultātā noskaidrots, ka Konvencijas 2. panta virsraksts dažās valodu versijās rada neskaidrības, skaidrības labad to šķiet lietderīgi mainīt.

3. pants. Izvēles brīvība

Saskaņā ar ierosinātajiem grozījumiem 1. punkta 2. un 3. teikumā tiesai jānoskaidro pušu patiesā klusējošā griba nevis tīri hipotētiska griba, ar tiem no vienas puses ierosina ņemt vērā pušu rīcību, un no otras – cenšas noskaidrot tiesas izvēles ietekmi, lai tādējādi veicinātu tiesisko paredzamību.

Lai vēl vairāk veicinātu pušu gribas autonomiju, kas ir Konvencijas pamatprincips, 2. punktā pusēm tiek atļauts par piemērojamiem tiesību aktiem izvēlēties tiesību aktus, kas nav valstu tiesību akti. Šāds formulējums konkrēti paredz atļaut izvēlēties UNIDROIT principus, *Principles of European Contract Law* vai iespējamu turpmāku Kopienas fakultatīvo instrumentu, tomēr liedzot izvēlēties *lex mercatoria*, kas nav pietiekami precizēts, vai privātās kodifikācijas, ko nav pietiekami atzinusi starptautiskā sabiedrība. Tāpat kā Vīnes Konvencijas par starptautiskajiem preču pirkuma – pārdevuma līgumiem 7. panta 2. punktā, šajā tekstā noteikts, kā rīkoties, ja izvēlētie tiesību akti, kas nav valstu tiesību akti, skaidri nereglamentē atsevišķus līgumtiesību aspektus.

Ar 4. punktu pievēršas „tiesību aktu krāpnieciskas apiešanas” jautājumam, attiecinot to ne tikai uz starptautiskām imperatīvām normām 8. panta izpratnē, bet arī uz imperatīvām normām attiecīgo valstu tiesību aktu izpratnē. 5. punkta mērķis ir novērst Kopienas tiesību aktu krāpniecisku apiešanu.

4. pants. Tiesību akti, ko piemēro, ja nav izdarīta izvēle

Tiek saglabāts Konvencijas noteikums, saskaņā ar kuru piemērojami tiesību akti ir tās puses pastāvīgās atrašanās vietas tiesību akti, kura veic līgumam raksturīgo izpildījumu, taču ierosināto grozījumu mērķis ir veicināt tiesisko noteiktību, no vienas puses pārveidojot vienkāršas prezumpcijas par stingriem noteikumiem un no otras – atceļot uzņēmuma klauzulu. Tā kā instrumenta pamats ir izvēles brīvība, noteikumiem, kas piemērojami, ja izvēle nav izdarīta, vajadzētu būt, cik iespējams, precīziem un paredzamiem, lai puses varētu izlemt, vai tās vēlas izmantot savu izvēles brīvību vai ne.

Attiecībā uz risinājumiem dažādām līgumu kategorijām, apspriešanās notikusi tikai par g) un h) apakšpunktos iekļautajām kategorijām, ņemot vērā dalībvalstu atšķirīgo tiesu praksi, nosakot raksturīgo izpildījumu. Risinājumi pamatojas uz to, ka Kopienas materiālo tiesību normas paredz aizsargāt franšīzes ņēmēju un izplatītāju kā vājākās puses.

2. punktā tiek saglabāts „raksturīgā izpildījuma” kritērijs līgumiem, attiecībā uz kuriem 1. punktā nav noteikti īpaši noteikumi, piemēram, saliktiem līgumiem, ko nevar vienkārši kategorizēt, vai līgumiem, saskaņā ar kuriem abas puses savstarpēji veic izpildījumu, ko var uzskatīt par raksturīgu.

5. pants. Patērētāju līgumi

1. punktā ierosināta jauna vienkārša un paredzama kolīzijas norma, kas sastāv vienīgi no patērētāja pastāvīgās dzīvesvietas / pastāvīgās atrašanās vietas tiesību aktu piemērošanas, negrozot pēc būtības uzņēmēja rīcības brīvību, sastādot savus līgumus. Konvencijā pieņemtais risinājums ticis daudz kritizēts atsauksmēs uz zaļo grāmatu, jo tas bieži radīja divējādu situāciju, t. i., vienlaicīgu uzņēmējam piemērojamo tiesību aktu un patērētājam piemērojamo tiesību imperatīvo normu piemērošanu. Strīdus gadījumā šis kompleksais risinājums rada papildu procedurālās izmaksas, kas ir jo mazāk attaisnojamas, jo patērētāja prasījuma summa bieži ir visai neliela. Lai izvairītos no šādas divējādas situācijas, ir divi iespējami risinājumi – pilnībā piemērot vai nu uzņēmējam piemērojamās tiesību aktus, vai patērētājam piemērojamās tiesību aktus – tikai pēdējais pilnībā atbilstu augstajam patērētāju aizsardzības līmenim, kādu prasa Līgums. Šāds risinājums šķiet godīgs arī no ekonomiskā viedokļa – patērētājs pārrobežu pirkumus veic tikai palaiķam, bet lielākā daļa uzņēmēju, kas nodarbojas ar pārrobežu tirdzniecību, izmaksas, kas saistītas ar citas tiesību sistēmas izpēti, var sadalīt attiecībā uz lielu darījumu skaitu. Visbeidzot, praksē šis risinājums būtiski nemaina situāciju uzņēmējam, kuram sarežģītumus standartlīgumu sastādīšanā rada tieši patērētāja tiesību sistēmas imperatīvo normu ievērošana, jo jau Konvencijā par imperatīvajām normām noteiktas patērētāja pastāvīgās dzīvesvietas valsts normas. Attiecībā uz citām klauzulām, ko puses var brīvi iekļaut līgumā, jebkurā gadījumā prevalē pušu brīvība sastādīt savu līgumu; tādēļ nav lielas nozīmes tam, vai šīs klauzulas reglamentē vienas vai otras puses tiesību akti.

2. punktā precizēti īpašo noteikumu piemērošanas nosacījumi. Tagad pirmajā teikumā uzsvērts, ka otra patērētāja līguma puse – jēdziens, ko ieviesusi Tiesa – ir uzņēmējs. Saskaņā ar liela vairuma Zaļās grāmatas atsauksmju iesniedzēju pausto ieteikumu, otrais teikums aizstāj Konvencijas 5. panta 2. punkta un 4. punkta b) apakšpunkta nosacījumus ar „virzītās darbības” kritēriju, kas jau iekļauts „Briseles I” regulas 15. pantā, lai ņemtu vērā tāltirdzniecības metožu attīstību, tomēr tādēļ nemainot īpašo noteikumu piemērošanas jomu. Pieņemot „Briseles I” regulu, Padomes un Komisijas kopīgajā deklarācijā¹¹ precizēts, ka, lai piemērotu patērētāju aizsargājošus noteikumus, nepietiek ar to, ka uzņēmums virza savas darbības uz dalībvalsti, kas ir patērētāja domicila valsts; turklāt nepieciešams, lai līgums būtu noslēgts šo darbību ietvaros. „Ar to vien, ka tīmekļa vietne ir pieejama, nepietiek, lai būtu piemērojams 15. pants, nepieciešams arī, lai šajā tīmekļa vietnē būtu aicinājums noslēgt distances līgumu un šāds līgums patiešām jebkādā veidā būtu noslēgts. Šajā sakarā tīmekļa vietnē izmantotā valoda vai valūta nav būtisks elements.” Šajā deklarācijā norādītās vietnes ne vienmēr ir interaktīvās vietnes – vietnes, kurā pasūtījumus lūgts nosūtīt pa faksu, mērķis ir noslēgt distances līgumu. Savukārt vietnes, caur kuru vēršas pie patērētājiem visā pasaulē nolūkā sniegt informāciju par precī, bet līguma noslēgšanai tos nosūta pie vietējā izplatītāja

¹¹ Lasāma: http://europa.eu.int/comm/justice_home/unit/civil/justciv_conseil/justciv_fr.pdf.

vai pārstāvja, mērķis nav noslēgt distances līgumu. Atšķirībā no Konvencijas 5. panta 2. punkta, ierosinātajā regulā patērētājam vairs netiek prasīts, lai tas būtu savā pastāvīgās dzīvesvietas valstī veicis visus nepieciešamos pasākumus, lai noslēgtu līgumu, jo šādam nosacījumam vairs nav jēgas attiecībā uz līgumiem, kas noslēgti ar interneta starpniecību. Savukārt šā punkta pēdējais teikums ievieš drošības klauzulu, lai aizsargātu uzņēmēju, piemēram, gadījumā, ja pēdējais ir piekritis slēgt līgumu ar patērētāju, kas ir sniedzis nepatiesas ziņas par savu pastāvīgo dzīvesvietu; attiecībā uz līgumu, kas noslēgts ar interneta starpniecību, uzņēmēja pienākums ir nodrošināt, lai viņš, izmantojot savu standartveidlapu, varētu noteikt patērētāja dzīvesvietu.

Ierosinātā regula vairs neietver to līgumu sarakstu, uz kuriem attiecas īpašie noteikumi, rezultātā tās piemērošanas joma ir paplašinājusies, ietverot visus līgumus ar patērētājiem, izņemot tos, kas skaidri izslēgti 3. punktā.

6. pants. Individuālie darba līgumi

2. panta a) apakšpunkta pamatnoteikums ir papildināts ar šādu tekstu "*valsts, kurā vai no kuras...*", lai ņemtu vērā Tiesas praksi saistībā ar Briseles I regulas 18. pantu un tās plašo jēdziena „pastāvīgā darba veikšanas vieta” interpretāciju. Šis grozījums, piemēram, ļauj piemērot šo noteikumu lidaparātu apkalpes personālam, ja pastāv konkrēta bāze, no kurienes darbs tiek organizēts vai kurā personāls pilda citas saistības, kas izriet no attiecībām ar darba devēju (reģistrācija, drošības pārbaude). Tādējādi 2. punkta b) apakšpunktu piemēros retāk. Tālāk tekstā dotas papildu norādes, kā noteikt, vai darbinieks, kas norīkots darbā ārzemēs, ir „norīkots darbā uz laiku”, tomēr stingri noteikta definīcija netiek dota. Grozījums paredz, ka tiesai jāņem vērā pušu nodomi.

7. pants. Starpnieka slēgti līgumi

No trim tiesiskajām attiecībām, kas izriet no starpnieka noslēgta līguma – attiecībām starp pārstāvēto personu un starpnieku, attiecībām starp starpnieku un trešu personu un, visbeidzot, attiecībām starp pārstāvēto personu un trešu personu – Konvencija aptver tikai pirmās divas. Jautājumu par starpnieka pilnvarām izslēdz ar 1. panta 2. punkta f) apakšpunktu, šādas izslēgšanas pamatā ir valstu kolīzijas normu dažādība laikā, kad notika sarunas par Konvenciju, kā arī tas, ka pastāv Hāgas 1978. gada 14. marta Konvencija par tiesību aktiem, kas piemērojami starpnieku līgumiem un pārstāvībai. Tā kā šo konvenciju ir parakstījušas un / vai ratificējušas tikai trīs dalībvalstis un valstu risinājumi ir tuvinājušies, šāda izslēgšana vairs nav pamatota. Ierosinātajā regulā vienā pantā apvienoti visi noteikumi, kas attiecas uz tiesiskajām attiecībām, kas izriet no starpnieka līguma.

8. pants. Imperatīvās normas

1. punktā ierosināta definīcija starptautiskām imperatīvām normām 8. panta izpratnē, kura balstīta uz Tiesas nolēmumu *Arblade* lietā¹². Šā nolēmuma 31. punktā teikts, ka tas, ka valsts tiesību akti tiek kategorizēti kā imperatīvās normas, nenozīmē, ka tiem nav jāatbilst Līguma noteikumiem – šādus valsts tiesību aktu pamatojumus Kopienas tiesībās var ņemt vērā vienīgi kā atkāpes no Līgumā paredzētajām Kopienas brīvībām. 3. punktā konkrēti noteikti kritēriji, ko tiesa var ņemt vērā, lai izlemtu, vai piemērot citas dalībvalsts imperatīvās normas. Tā kā atbildes uz zaļo grāmatu ir ļāvušas noteikt tos lēmumus, kas attiecas uz citas valsts imperatīvo normu jēdzienu, ieskaitot dalībvalstis, kas izteikušas atrunu attiecībā uz Konvencijas 7. panta

¹² EKT, 23.11.1999, lietas C-369/96 un C-374/96.

1. punktu, šāda noteikuma lietderīgums šķiet pamatots, jo īpaši tādēļ, ka Briseles I regula reizēm paredz alternatīvus jurisdikcijas pamatus, tādēļ patiesā Eiropas tiesiskuma telpā ir būtiski, lai tiesai, kurā prasītājs vērsies, būtu iespēja ņemt vērā citas dalībvalsts imperatīvās normas, kam ir cieša saikne ar strīdu un kuras tiesās prasītājs arī būtu varējis vērsties.

10. pants. Līgumu formālā spēkā esība

Ņemot vērā to, ka tiek noslēgts arvien vairāk distances līgumu, Konvencijas noteikumi attiecībā uz līgumu formālo spēkā esību šķiet pārāk stingri. Lai veicinātu līgumu vai vienpusējo aktu formālo spēkā esību, ir ieviesti papildu alternatīvi savienojošie faktori. Konkrētie noteikumi starpnieku slēgtiem līgumiem iekļauti 1. un 2. punktā.

13. pants. Brīvprātīga cesija un subrogācija saskaņā ar līgumu

Parādsaistību cesijai un subrogācijai ir līdzīgas ekonomiskās funkcijas, tādēļ tās aptver vienā un tajā pašā pantā. Ar 3. punktu ievieš jaunu kolīzijas normu attiecībā uz parāda nodošanu trešai personai; šis risinājums ieteikts lielā vairākumā atbilžu un turklāt pieņemts arī ANO Starptautiskās tirdzniecības tiesību komisijas 2001. gada Konvencijā par parādu cesiju starptautiskajā tirdzniecībā.

14. pants. Tiesiskā subrogācija

Tā kā subrogāciju saskaņā ar līgumu tagad aptver 13. pants, 14. pants attiecas vienīgi uz tiesisko subrogāciju, kas paredzēta, piemēram, gadījumā, ja apdrošinātājs, kas izmaksājis kompensāciju cietušajai pusei, pārņem cietušās puses tiesības pret kaitējuma nodarītāju. Grozījumā ņemts vērā Padomes un Eiropas Parlamenta paveiktais attiecībā uz priekšlikumu Romas II regulai nolūkā saprotamāk izskaidrot šo mehānismu, kas atsevišķās tiesību sistēmās nav pazīstams.

15. pants. Vairāki parādnieki

Šis grozījums atspoguļo to pašu darbu, kura mērķis bija subrogāciju un vairāku parādnieku esamību aptvert divos atsevišķos noteikumos un vienkāršāk formulēt kolīzijas normu attiecībā uz vairākiem parādniekiem. Pēdējā teikuma mērķis ir precizēt situāciju, kurā parādnieks bauda īpašu aizsardzību.

16. pants. Tiesiskā kompensēšana

Saņemtās atsauksmes apstiprināja zaļās grāmatas ietvaros veikto analīzi attiecībā uz tiesisko kompensēšanu reglamentējoša noteikuma lietderību, ņemot vērā, ka uz kompensēšanu saskaņā ar līgumu pēc definīcijas attiecas 3. un 4. panta vispārīgie noteikumi. Šeit pieņemtā risinājuma mērķis ir veicināt kompensēšanu, vienlaikus ievērojot tās personas likumīgās cerības, kas nav uzņēmusies kompensēšanas iniciatīvu.

18. pants. Pielīdzināšana pastāvīgajai dzīvesvietai / pastāvīgajai atrašanās vietai

Tāpat kā priekšlikumā Romas II regulai, arī 18. pantā iekļauta „pastāvīgās dzīvesvietas / pastāvīgās atrašanās vietas” definīcija, jo īpaši attiecībā uz juridiskām personām.

21. pants. Valstis ar vairākām tiesību sistēmām

Ja valsts sastāv no vairākām teritoriālām vienībām, kurām ir savas materiāltiesiskās normas līgumsaistību jomā, šī regula jāpiemēro arī likumu konfliktam starp teritoriālajām vienībām

tā, lai nodrošinātu paredzamību un tiesisko noteiktību, kā arī vienotu Eiropas normu piemērošanu visām situācijām, kuras ietver likumu konfliktu.

22. pants. Attiecības ar citām Kopienas tiesību normām

Tāpat kā Konvencijas 20. pantā, 22. pantā tiek noteikta saikne ar citām Kopienas tiesību normām. a) apakšpunktā ietvertas kolīzijas normas, kas iekļautas atvasinātajos Kopienas tiesību aktos attiecībā uz konkrētām jomām, kas uzskaitīti 1. pielikumā. b) apakšpunkta mērķis ir nodrošināt saskanību ar iespējamo fakultatīvo instrumentu, ko varētu izstrādāt Eiropas līgumtiesību projekta ietvaros. Ar c) apakšpunktu reglamentē ierosinātās regulas saikni ar normām, kas paredzētas iekšējā tirgus pareizas darbības veicināšanai.

23. pants. Attiecības ar esošām starptautiskām konvencijām

Ierosināto grozījumu nolūks ir izveidot līdzsvaru starp dalībvalstu starptautisko saistību ievērošanu no vienas puses un mērķi izveidot patiesu Eiropas tiesiskuma telpu no otras, vienlaikus veicinot spēkā esošā tiesiskā regulējuma pārskatāmību, šai nolūkā publicējot to konvenciju sarakstu, kuru puses ir dalībvalstis. 2. punktā pausts pamatnoteikums, saskaņā ar kuru starptautiskajām konvencijām ir lielāks juridiskais spēks nekā ierosinātajai regulai. Tomēr tajā ieviesta atkāpe gadījumā, ja līguma slēgšanas brīdī visi uz situāciju attiecīgie elementi atrodas vienā vai vairākās dalībvalstīs. Divu paralēlu režīmu – konvenciju noteikumu piemērošanas dalībvalstīm, kas ir tās ratificējušas, un ierosinātās regulas noteikumu piemērošanas pārējām – līdzāspastāvēšana būtu pretrunā iekšējā tirgus pareizas darbības nodrošināšanai. 3. punkts īpaši pievēršas divpusējām konvencijām, kas noslēgtas starp jaunajām dalībvalstīm.

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA

par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Romas I regula)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 61. panta c) punktu un 67. panta 5. punkta otro ievilkumu,

ņemot vērā Komisijas priekšlikumu¹³,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu¹⁴,

saskaņā ar Līguma 251. pantā noteikto procedūru¹⁵,

tā kā:

- (1) Eiropas Savienība ir sev izvirzījusi mērķi uzturēt un attīstīt brīvības, drošības un tiesiskuma telpu. Šajā nolūkā Kopienai jāpieņem pasākumi attiecībā uz tiesu sadarbību civillietu jomā, kam ir pārrobežu ietekme, tiktāl, ciktāl tas nepieciešams iekšējā tirgus pareizas darbības nodrošināšanai, un citā starpā cenšoties veicināt dalībvalstīs piemērojamo kolīzijas normu saderību.
- (2) Lai efektīvi īstenotu attiecīgos Amsterdamas līguma noteikumus, Tieslietu un iekšlietu padome 1998. gada 3. decembrī pieņēma rīcības plānu, kā labāk īstenot Amsterdamas līguma noteikumus, kas attiecas uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpas izveidi¹⁶, uzsverot to, cik svarīgi ir panākt kolīzijas normu saskaņību, lai īstenotu mērķi – tiesas spriedumu savstarpēju atzīšanu, un aicinot vajadzības gadījumā pārskatīt atsevišķus noteikumus Konvencijā par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām, ņemot vērā īpašus noteikumus par kolīzijas normām, kas iekļauti citos Kopienas instrumentos.
- (3) Tamperes sanāksmē 1999. gada 15. un 16. oktobrī Eiropadome apstiprināja tiesu spriedumu savstarpējas atzīšanas principu par prioritāti, veidojot Eiropas tiesiskuma telpu. Pasākumu programmā spriedumu savstarpējas atzīšanas principa civillietās un komerclietās īstenošanai¹⁷ noteikts, ka pasākumi, kas attiecas uz kolīzijas normu saskaņošanu, ir papildu pasākumi, kas veicina šā principa īstenošanu. Hāgas

¹³ OV C [...], [...], [...]. lpp.

¹⁴ OV C [...], [...], [...]. lpp.

¹⁵ OV C [...], [...], [...]. lpp.

¹⁶ OV C 19, 23.1.1999., 1. lpp.

¹⁷ OV C 12, 15.1.2001., 1. lpp.

programmā¹⁸ Eiropadome atkārtoti uzsvēra, ka aktīvi jāīsteno darbības kolīziju normu jomā attiecībā uz līgumsaistībām (Romas I regula).

- (4) Lai novērstu konkurences kropļošanu starp Kopienas tiesībām pakļautām personām un veicinātu strīdu iznākuma paredzamību, tiesisko noteiktību un spriedumu savstarpēju atzīšanu, iekšējā tirgus pareizas darbības nodrošināšanai nepieciešams, lai dalībvalstīs spēkā esošās kolīzijas normas norādītu uz vienas un tās pašas valsts tiesību aktiem, neatkarīgi no tā, kuras valsts tiesā lieta nodota. Šā paša iemesla dēļ nepieciešams panākt lielāku saskanību starp trim instrumentiem, proti, šo regulu, Padomes 2000. gada 22. decembra Regulu 44/2001/EK par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās („Briseles I” regulu)¹⁹ un Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. [...] par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām attiecībām (Romas II regula).
- (5) Lai nodrošinātu Kopienas tiesību aktu pārskatāmību, nepieciešams vienā instrumentā apvienot iespējami vairāk kolīzijas normu vai vismaz iekļaut šajā regulā konkrētu normu sarakstu, kādas ietvertas nozaru instrumentos.
- (6) Regulas piemērošanas joma jānosaka tā, lai nodrošinātu saskanību ar Regulu 44/2001/EK un Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. [...] par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām attiecībām ("Romas II" regulu).
- (7) Pušu brīvībai izvēlēties piemērojamos tiesību aktus jābūt par pamatu kolīzijas normu sistēmai līgumsaistību jomā.
- (8) Lai veicinātu instrumenta vispārējā mērķa – tiesiskās noteiktības Eiropas tiesiskuma telpā – sasniegšanu, kolīzijas normām jāpieņem lielai paredzamības pakāpei. Tomēr tiesai jābūt interpretācijas iespējām, lai atsevišķos hipotētiskos gadījumos noteiktu, kuriem tiesību aktiem ir visciešākā saikne ar konkrēto situāciju.
- (9) Attiecībā uz līgumiem, kas noslēgti ar pusēm, kas tiek uzskatītas par vājākām, šīs puses jāaizsargā ar kolīzijas normām, kas ir labvēlīgākas to interesēm nekā vispārējās normas.
- (10) Konkrētāk attiecībā uz patērētāju līgumiem, kolīzijas normai jāļauj samazināt strīda atrisināšanas izmaksas attiecībā uz prasījumiem, kam bieži ir neliela vērtība, un jāņem vērā tālpārdošanas metožu attīstība. Saskaņā ar Regulu 44/2001/EK no vienas puses nepieciešams, lai nosacījums patērētāju aizsardzības normu piemērošanai būtu atsauce uz „mērķtiecīgas darbības” jēdzienu, no otras – lai šo jēdzienu saskaņīgi interpretētu abos instrumentos, paturot prātā, ka Padomes un Komisijas kopīgajā deklarācijā²⁰ attiecībā uz Regulas 44/2001/EK 15. pantu teikts, ka 15. panta 1. punkta c) apakšpunkta piemērošanai „*nepietiek ar to, ka uzņēmums virza savas darbības uz dalībvalsti, kas ir patērētāja domicila valsts, vai uz vairākām valstīm, tostarp šo dalībvalsti, šo darbību ietvaros jānoslēdz arī līgums.*” Šajā deklarācijā arī teikts, ka „*ar to vien, ka tīmekļa vietne ir pieejama, nepietiek, lai būtu piemērojams 15. pants, nepieciešams arī, lai šajā tīmekļa vietnē būtu aicinājums noslēgt distances līgumu un*

¹⁸ Prezidentūras secinājumu 1. pielikums, 5.11.2004.

¹⁹ OV L 12, 16.1.2001., 1. lpp. Regulā jaunākie grozījumi izdarīti ar Regulu 2245/2004/EK (OV L 381, 28.12.2004., 10. lpp.).

²⁰ Lasāma: http://europa.eu.int/comm/justice_home/unit/civil/justciv_conseil/justciv_fr.pdf.

šāds līgums patiešām jebkādā veidā būtu noslēgts. Šajā sakarā tīmekļa vietnē izmantotā valoda vai valūta nav būtisks elements.”

- (11) Attiecībā uz individuālajiem darba līgumiem kolīzijas normai jāļauj noteikt darba attiecību smaguma centru neatkarīgi no jebkādas šķietamības. Šis noteikums neskar tās valsts imperatīvo normu piemērošanu, uz kuru darbinieks norīkots, kā paredzēts 1996. gada 16. decembra direktīvā 96/71/EK par darba ņēmēju norīkošanu darbā pakalpojumu sniegšanas jomā²¹.
- (12) Attiecībā uz starpnieku slēgtiem līgumiem, jāievieš kolīzijas normas, kas reglamentētu trīs tiesiskās attiecības, kas šādā gadījumā rodas starp pārstāvēto personu, starpnieku un trešu personu. Līgumu, kas noslēgts starp pārstāvēto personu un trešu personu, reglamentē šīs regulas vispārējie noteikumi.
- (13) Sabiedriskās kārtības (*ordre public*) ievērošanai dalībvalstīs nepieciešami īpaši noteikumi par imperatīvajām normām un atkāpēm, pamatojoties uz sabiedrisko kārtību. Piemērojot šos noteikumus, jāievēro Līguma noteikumi.
- (14) Lai nodrošinātu tiesisko noteiktību, nepieciešama skaidra pastāvīgās dzīvesvietas / pastāvīgās atrašanās vietas definīcija, jo īpaši attiecībā uz juridiskām personām. Pretēji Regulas 44/2001/EK 60. panta 1. punkta c) apakšpunktam, kas nosaka trīs kritērijus, kolīziju normai jāaprobežojas ar vienu kritēriju, pretējā gadījumā pusēm tik un tā nebūs iespējams paredzēt, kuri tiesību akti būs piemērojami viņu situācijā.
- (15) Jāprecizē šīs regulas saikne ar atsevišķām citām Kopienas tiesību normām.
- (16) Dalībvalstu starptautisko saistību ievērošana nozīmē, ka regula neskar konvencijas, kuru puses ir dalībvalstis un kas attiecas uz īpašām jomām. Tomēr, ja visi uz situāciju attiecīgie elementi atrodas Eiropas Savienības teritorijā, piemērot atsevišķas starptautiskas konvencijas, kuru puses ir tikai dažas dalībvalstis, būtu pretrunā ar mērķi izveidot patiesu Eiropas tiesiskuma telpu. Tādēļ jāpiemēro šajā regulā ietvertā norma. Lai nodrošinātu labāku pārskatāmību attiecībā uz spēkā esošām starptautiskām konvencijām šajā jomā, Komisijai, pamatojoties uz dalībvalstu sniegto informāciju, *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* būtu jāpublicē attiecīgo konvenciju saraksts.
- (17) Sakarā ar to, ka dalībvalstis nevar pienācīgi sasniegt paredzētās darbības mērķi, proti, pieņemt vienveidīgus noteikumus par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām, lai nodrošinātu labāku tiesu spriedumu paredzamību šajā jomā, un tālab paredzētās darbības rezultātu dēļ to var vieglāk sasniegt Kopiena, Kopiena var pieņemt pasākumus saskaņā ar subsidiaritātes principu, kā noteikts Līguma 5. pantā. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu, regula, kas veicina tiesisko noteiktību, nepieprasot valstu tiesību aktu materiālo normu saskaņošanu, nepārsniedz to, kas nepieciešams šā mērķa sasniegšanai.
- (18) Apvienotā Karaliste un Īrija saskaņā ar 3. pantu Protokolā par Īrijas un Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumam, ir paziņojušas savu vēlmi piedalīties šīs regulas pieņemšanā un piemērošanā. / Apvienotā Karaliste un Īrija saskaņā ar 1. un 2. pantu

²¹ OV L 18, 21.1.1997., 1. lpp.

Protokolā par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumam, nepiedalās šīs regulas pieņemšanā, kura nav šīm divām valstīm ne saistoša, ne arī jāpieņem tajās.]

- (19) Kā noteikts 1. un 2. pantā Protokolā par Dānijas nostāju, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumam, Dānija nepiedalās šīs regulas pieņemšanā, kura Dānijai nav saistoša un nav jāpieņem.

IR PIENĒMUŠI ŠO REGULU.

1. nodaļa. Piemērošanas joma

1.pants. Piemērošanas joma

1. Šo regulu piemēro līgumsaistībām jebkurā situācijā, kurā ir izvēle starp dažādu valstu tiesību aktiem attiecībā uz civillietām un komerclietām.

To nepiemēro nodokļu, muitas un administratīviem jautājumiem.

2. No šīs regulas piemērošanas jomas ir izslēgti:

- a) jautājumi par fizisko personu statusu vai tiesībspēju, neskarot 12. pantu ;
- b) saistības, kas izriet no ģimenes attiecībām vai attiecībām, kam saskaņā ar tām piemērojamiem tiesību aktiem ir līdzīgs raksturs, ieskaitot uzturēšanas pienākumus;
- c) saistības, kas izriet no īpašumattiecībām laulāto starpā vai tādām attiecībām, kurām, saskaņā ar tām piemērojamiem tiesību aktiem, ir laulībai līdzīgs raksturs, kā arī uz testamentiem un mantošanu;
- d) saistības, kas izriet no vekseliem, čekiem un parādzīmēm un citiem apgrozības vērtspapīriem, ciktāl saistības saskaņā ar šādiem citiem apgrozības vērtspapīriem izriet no to apgrozības rakstura,
- e) vienošanās vērsties šķīrējtiesā vai vienošanās par tiesas izvēli;
- f) jautājumi, ko reglamentē tiesību akti par uzņēmējsabiedrībām un citām struktūrām, kas ir vai nav juridiskas personas, piemēram, to izveide, tiesībspēja, iekšējā organizācija vai likvidācija un amatpersonu un dalībnieku kā tādu personiskā atbildība par uzņēmējsabiedrības vai struktūras saistībām, kā arī jautājums par to, vai pārvaldības struktūra var saistīt uzņēmējsabiedrību vai citu struktūru, kas nav juridiska persona, attiecībā pret trešu personu,
- g) trastu veidošana, un attiecības starp rīkotājiem, pilnvarotajiem un saņēmējiem;
- h) pierādījumi un procesuālie jautājumi, neskarot 17. pantu;
- i) saistības, kas izriet no attiecībām pirms līguma noslēgšanas.

3. Šajā regulā ar dalībvalsti saprot visas dalībvalstis, izņemot Dāniju [, Apvienoto Karalisti un Īriju].

2. pants. Trešu valstu tiesību aktu piemērošana

Jebkurus šajā regulā paredzētos tiesību aktus piemēro neatkarīgi no tā, vai tie ir vai nav dalībvalsts tiesību akti.

II nodaļa. Vienveidīgi noteikumi

3. pants. Izvēles brīvība

1. Neskarot 5., 6. un 7. pantu, līgumu reglamentē tiesību akti, kurus izvēlas puses.

Izvēlei jābūt skaidri izteiktai vai pietiekami skaidri paustai līguma noteikumos vai pēc lietas apstākļiem. Ja puses ir vienojušās strīdu, kas radušies var varētu rasties līguma sakarā, izskatīšanai vērsties kādas dalībvalsts tiesā vai tiesās, tiek pieņemts, ka tās arī izvēlējušās šīs dalībvalsts tiesību aktus.

Puses pēc savas izvēles var izvēlēties tiesību aktus, kas piemērojami visam līgumam vai tikai tā daļai.

2. Tāpat puses var izvēlēties par piemērojamiem tiesību aktiem līgumu materiālo tiesību principus un noteikumus, kas atzīti starptautiskā vai Kopienas līmenī.

Tomēr jautājumus, kas attiecas uz lietām, kuras reglamentē šie principi vai noteikumi un kuras tie skaidri neatrisina, jāreglamentē saskaņā ar uz tiem attiecīgiem vispārējiem principiem vai, ja šādu principu nav, saskaņā ar tiesību aktiem, kas saskaņā ar šo regulu piemērojami, ja izvēle nav izdarīta.

3. Puses var jebkurā laikā vienoties piemērot līgumam tiesību aktu, kas nav tas tiesību akts, kurš sākotnēji to reglamentēja vai nu agrākas izvēles dēļ, kas izdarīta saskaņā ar šo pantu, vai saskaņā ar citiem šīs regulas noteikumiem. Jebkura pušu jauna vienošanās par piemērojamiem tiesību aktiem, kas veikta pēc līguma noslēgšanas, neskar tā formālo spēkā esamību 10. panta izpratnē, kā arī nekaitē trešu personu tiesībām.

4. Fakts, ka puses ir izvēlējušās tiesību aktus saskaņā ar 1. un 2. punktu, izvēloties vai neizvēloties arī citas valsts tiesu iestādi, ja visi citi konkrētajā situācijā būtiskie elementi izvēles veikšanas laikā ir saistīti tikai ar vienu valsti, neskar to attiecīgās valsts tiesību normu piemērošanu, no kurām nevar atkāpties ar līgumu, turpmāk sauktām „imperatīvās normas”.

5. Ja puses izvēlas tādas valsts tiesību aktus, kas nav dalībvalsts, šāda izvēle neskar to Kopienas tiesību imperatīvo normu piemērošanu, kas piemērojamas šajā gadījumā.

6. Pušu vienošanās pastāvēšanu un spēkā esamību par piemērojamo tiesību aktu izvēli nosaka saskaņā ar 9., 10. un 12. pantu.

4. pants. Tiesību akti, ko piemēro, ja nav izdarīta izvēle

1. Ciktāl nav izdarīta izvēle saskaņā ar 3. pantu, sekojošiem līgumiem piemērojamos tiesību aktus nosaka šādi:

- a) pārdošanas līgumu reglamentē ar tās valsts tiesību aktiem, kurā pārdevējam ir pastāvīgā dzīvesvieta / pastāvīgā atrašanās vieta;
- b) pakalpojumu sniegšanas līgumu reglamentē ar tās valsts tiesību aktiem, kurā pakalpojumu sniedzējam ir pastāvīgā dzīvesvieta / pastāvīgā atrašanās vieta;
- c) pārvadājumu līgumu reglamentē ar tās valsts tiesību aktiem, kurā pārvadātājam ir pastāvīgā dzīvesvieta / pastāvīgā atrašanās vieta;
- d) līgumu, kura priekšmets ir tiesības uz nekustamo īpašumu vai nekustamā īpašuma lietošanas tiesības, reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā atrodas nekustamais īpašums;
- e) atkāpjoties no d) apakšpunkta, nekustamā īpašuma nomas līgumu, kas noslēgts personīgas lietošanas nolūkā uz laiku ne ilgāk par sešiem secīgiem mēnešiem, reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā īpašniekam ir pastāvīgā dzīvesvieta / pastāvīgā atrašanās vieta, ar nosacījumu, ka nomnieks ir fiziska persona un tā pastāvīgā dzīvesvieta ir tajā pašā valstī;
- f) ar intelektuālo vai rūpniecisko īpašumu saistītos līgumus reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā ir pastāvīgā dzīvesvieta / pastāvīgā atrašanās vieta tam, kurš nodod tiesības;
- g) franšīzes līgumu reglamentē ar tās valsts tiesību aktiem, kurā franšīzes ņēmējam ir pastāvīgā atrašanās vieta;
- h) izplatīšanas līgumu reglamentē ar tās valsts tiesību aktiem, kurā izplatītājam ir pastāvīgā atrašanās vieta;

2. Līgumus, kas nav paredzēti 1. punktā, reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā pusei, kurai jāveic līgumam raksturīgais izpildījums, līguma noslēgšanas laikā ir pastāvīgā dzīvesvieta / pastāvīgā atrašanās vieta. Ja raksturīgais izpildījums nav nosakāms, līgumu reglamentē tās valsts tiesību akti, ar kuru tas ir visciešāk saistīts.

5. pants. Patērētāju līgumi

1. Patērētāju līgumus sekojošā panta izpratnē un ar tajā paredzētajiem nosacījumiem reglamentē tās dalībvalsts tiesību akti, kurā patērētājam ir pastāvīgā dzīvesvieta.

2. Pirmais punkts attiecas uz līgumiem, kurus fiziska persona, patērētājs, kura pastāvīgā dzīvesvieta ir dalībvalstī, noslēdz tādām nolūkam, kuru var uzskatīt par esošu ārpus tā profesionālās darbības, ar citu personu, uzņēmēju, kas darbojas savas profesionālās darbības ietvaros.

To piemēro ar nosacījumu, ka līgums noslēgts ar uzņēmēju, kurš veic komerciālas vai profesionālas darbības tajā dalībvalstī, kurā ir patērētāja pastāvīgā dzīvesvieta, vai kurš

jebkādiem līdzekļiem virza šīs darbības uz šo dalībvalsti vai uz vairākām valstīm, ieskaitot šo dalībvalsti, un ka līgums ietilpst šo darbību jomā, izņemot gadījumu, ja uzņēmējs nezina, kur atrodas patērētāja pastāvīgā dzīvesvieta un šādas nezināšanas pamatā nav uzņēmēja nolaidība.

3. Pirmo punktu nepiemēro šādiem līgumiem:

- (a) līgumiem par pakalpojumu sniegšanu, saskaņā ar kuru patērētājam nepieciešamos pakalpojumus sniedz tikai un vienīgi valstī, kura nav viņa pastāvīgās dzīvesvietas valsts;
- (b) pārvadājumu līgumiem, kas nav līgumi saistībā ar kompleksiem ceļojumiem 1990. gada 13. jūnija Direktīvas 90/314/EKK izpratnē;
- (c) līgumiem, kuru priekšmets ir tiesības uz nekustamo īpašumu vai nekustamā īpašuma lietošanas tiesības, un kuri nav līgumi, kuru priekšmets ir lietošanas tiesības uz laiku 1994. gada 26. oktobra Direktīvas 94/47/EK izpratnē.

6. pants. Individuālie darba līgumi

1. Neatkarīgi no 3. panta pušu izdarīta tiesību aktu izvēle individuālajā darba līgumā neliedz darbiniekam to imperatīvo normu aizsardzību, kas būtu piemērojama saskaņā ar šo pantu, ja nav izdarīta izvēle.

2. Ja nav izdarīta izvēle saskaņā ar 3. pantu, individuālos darba līgumus reglamentē:

- (a) tās valsts tiesību akti, kurā vai no kuras darbinieks, pildot līgumu, parasti veic darbu. Darba parastās veikšanas vieta nav uzskatāma par mainītu, ja darbinieks uz laiku veic darbu citā valstī. Uzskata, ka darba veikšana citā valstī notiek uz laiku, ja tiek sagaidīts, ka darbinieks pēc uzdevuma veikšanas ārvalstīs atgriezīsies savā darbā izcelsmes valstī. Jauna darba līguma noslēgšana ar sākotnējo darba devēju vai darba devēju, kas pieder tai pašai uzņēmumu grupai kā sākotnējais darba devējs, neizslēdz to, ka darbinieks veic darbu citā valstī uz laiku;
- (b) ja darbinieks parasti neveic darbu kādā vienā valstī vai no kādas vienas valsts vai ja viņš parasti veic darbu teritorijā, kas nav pakļauta nevienai nacionālai suverenitātei, tās valsts tiesību akti, kurā atrodas uzņēmums, kas darbinieku ir pieņēmis darbā.

3. Šā panta 2. punktā norādītos tiesību aktus var nepiemērot, ja no apstākļu kopuma izriet, ka darba līgumam ir ciešāka saikne ar citu valsti; šādā gadījumā piemērojami ir šīs citas valsts tiesību akti.

7. pants. Starpnieka slēgti līgumi

1. Ja nav veikta izvēle saskaņā ar 3. pantu, līgumu starp pārstāvēto personu un starpnieku reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā starpniekam ir pastāvīgā atrašanās vieta, ja vien starpnieks neveic vai viņam nav jāveic galvenā darbība valstī, kurā pastāvīgā dzīvesvieta / pastāvīgā atrašanās vieta ir pārstāvētajai personai, un šādā gadījumā piemērojami ir šīs valsts tiesību akti.

2. Attiecības starp pārstāvēto personu un trešu personu, kas izriet no tā, ka starpnieks ir rīkojies, pildot savas pilnvaras, pārkāpjot savas pilnvaras vai bez pilnvarām, reglamentē tās valsts tiesību akti, kas bija starpnieka pastāvīgā atrašanās vieta laikā, kad viņš šādi rīkojās. Tomēr piemērojami tiesību akti ir tās valsts tiesību akti, kurā starpnieks rīkojās, ja vai nu pārstāvētajai personai, kuras vārdā starpnieks rīkojās, vai trešai personai šajā valstī ir pastāvīgā atrašanās vieta, vai ja starpnieks tur darbojās biržā vai piedalījās izsolē.

3. Neatkarīgi no 2. punkta, ja minētajā punktā aptvertajām attiecībām piemērojamos tiesību aktus rakstveidā noteikusi pārstāvētā persona vai treša persona un tam skaidri piekritusi otra puse, šiem jautājumiem piemēro šādi noteiktos tiesību aktus.

4. Šā panta 2. punktā noteiktie tiesību akti tāpat reglamentē attiecības starp starpnieku un trešu personu, kas izriet no tā, ka starpnieks rīkojies, pildot savas pilnvaras, pārkāpjot savas pilnvaras vai bez pilnvarām.

8. pants. Imperatīvās normas

1. Imperatīvā norma ir obligāta norma, kuras ievērošanu valsts uzskata par būtisku savas politiskās, sociālās un ekonomiskās kārtības nodrošināšanai tiktāl, ka to piemēro jebkurai situācijai, kas ietilpst šīs normas piemērošanas jomā, neatkarīgi no tā, kādi tiesību akti citādi būtu jāpiemēro līgumam saskaņā ar šo regulu.

2. Nekas šajā regulā neierobežo valsts, kurā atrodas tiesa, imperatīvo normu piemērošanu.

3. Var piemērot arī citas valsts imperatīvās normas, kas nav valsts, kurā atrodas tiesa, bet ar kuru situācijai ir cieša saikne. Lai izlemtu, vai piemērot šīs normas, tiesai jāņem vērā to raksturs un priekšmets saskaņā ar 1. punkta definīciju, kā arī sekas, kādas to piemērošana vai nepiemērošana radītu attiecībā uz attiecīgo imperatīvo normu, kā arī pušu izvirzīto mērķi.

9. pants. Vienošanās un materiāltiesiskā spēkā esamība

1. Līguma vai jebkura līguma noteikuma pastāvēšanu un spēkā esamību nosaka saskaņā ar tiesību aktiem, kas to reglamentē saskaņā ar šo regulu, ja attiecīgais līgums vai noteikums būtu bijis spēkā.

2. Tomēr puse var atsaukties uz savas pastāvīgās dzīvesvietas / pastāvīgās atrašanās vietas valsts tiesību aktiem, lai konstatētu to, ka tā nav piekritusi, ja no apstākļu kopuma izriet, ka nebūtu pamata konstatēt tās rīcības spēkā esamību saskaņā ar iepriekšējā punktā noteiktajiem tiesību aktiem.

10. pants. Līguma formālā spēkā esamība

1. Līgums ir formāli spēkā, ja tas atbilst tā reglamentējošo tiesību aktu formālām prasībām saskaņā ar šo regulu vai tās valsts tiesību aktiem, kurā līguma noslēgšanas brīdī atrodas viena vai otra puse vai tās pārstāvis, vai tās valsts tiesību aktiem, kurā šajā brīdī ir pastāvīgā dzīvesvieta / pastāvīgā atrašanās vieta vienai vai otrai pusei.

2. Darbība, kas ir vērsta uz juridisku seku radīšanu attiecībā uz esošu vai paredzamu līgumu, formāli ir spēkā, ja tā atbilst to tiesību aktu formālajām prasībām, kas saskaņā ar šo regulu reglamentē vai tām būtu jāreglamentē šis līgums, vai ja tā atbilst darbības veikšanas vietas valsts tiesību aktu formālajām prasībām, vai tās valsts tiesību aktu formālajām prasībām, kurā personai, kas uzsākusi darbību, tajā brīdī bija pastāvīgā dzīvesvieta / pastāvīgā atrašanās vieta.

3. Šā panta 1. un 2. punkta noteikumi neattiecas uz līgumiem, kuriem piemēro 5. pantu. Šo līgumu spēkā esamību nosaka saskaņā ar patērētāja pastāvīgās dzīvesvietas tiesību aktiem.

4. Neatkarīgi no šā panta 1. līdz 3. punkta noteikumiem, līgums, kura priekšmets ir tiesības uz nekustamo īpašumu vai nekustamā īpašuma lietošanas tiesības, ir pakļauts īpašuma atrašanās vietas valsts tiesību aktu obligātajām prasībām attiecībā uz līguma veidu, ja saskaņā ar šiem tiesību aktiem noteiktās prasības ir imperatīvas normas šīs regulas 8. panta izpratnē.

11. pants. Līgumam piemērojamo tiesību aktu darbības joma

1. Tiesību akti, ko piemēro līgumam saskaņā ar šo regulu, konkrēti reglamentē:
 - (a) tulkošanu;
 - (b) izpildi;
 - (c) līguma laušanas sekas, tostarp zaudējumu apmēra novērtēšanu, ciktāl tas noteikts tiesību normās, tiesu pilnvaru, kas tai piešķirtas ar procesuālajām tiesībām, robežās;
 - (d) dažādus saistību izbeigšanas veidus, rīcības priekšrakstus un ierobežojumus;
 - (e) sekas līguma atzīšanai par spēkā neesošu.
2. Attiecībā uz izpildes veidu un neatbilstīgas izpildes gadījumā veicamajiem pasākumiem ņem vērā līguma izpildes vietas valsts tiesību aktus.

12.pants. Rīcībnespēja

Starp vienā valstī esošām personām noslēgta līguma gadījumā fiziskā persona, kura būtu rīcībnespējīga saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem, var atsaukties uz savu rīcībnespēju, kas izriet no citas valsts tiesību aktiem, tikai gadījumā, ja otra līguma puse zināja par šo rīcībnespēju līguma noslēgšanas laikā vai nezināja nolaidības dēļ.

13. pants. Brīvprātīga cesija un subrogācija saskaņā ar līgumu

1. Cedenta un cesionāra vai subrogācijas gadījumā – nodevēja vai saņēmēja – savstarpējās saistības reglamentē tiesību akti, kurus saskaņā ar šo regulu piemēro attiecībā uz līgumu, kas tos saista.
2. Tiesības, kas reglamentē cedēto saistību, nosaka tās cedēšanas iespējamību, cesionāra vai nodevēja un parādnieka attiecības, nosacījumus, ar kuriem cedētais prasījums vai

subrogācija var tikt vērsta pret parādnieku, un jebkuru jautājumu attiecībā uz parādnieka saistību izpildi.

3. Tās valsts tiesību akti, kurā cedentam vai subrogācijas gadījumā – nodevējam – ir pastāvīgā atrašanās vieta cesijas vai nodošanas brīdī, reglamentē cedētā prasījuma vai subrogācijas vēršanu pret trešu personu.

14. pants. Tiesiskā subrogācija

Gadījumā, ja trešai personai ir pienākums apmierināt kreditoru attiecīgās saistības izpildē, tiesību akti, kas nosaka trešās personas pienākumu apmierināt kreditoru, nosaka, vai attiecīgā trešā persona ir tiesīga izmantot pret parādnieku prasījuma tiesības.

15. pants. Vairāki parādnieki

Ja persona ir cēlusi prasību pret vairākiem parādniekiem, kam ir kopīgas parādsaistības, un ja viens no šiem parādniekiem ir jau apmierinājis kreditoru, šā parādnieka tiesības izmantot pret pārējiem parādniekiem prasījuma tiesības reglamentē tiesību akti, ko piemēro šā parādnieka saistībām pret kreditoru. Ja tiesību akti, ko piemēro parādnieka saistībām pret kreditoru, paredz noteikumus viņa aizsardzībai pret prasījuma celšanu pret viņu, viņš var uz tiem atsaukties pret citiem parādniekiem.

16. pants. Tiesiskā kompensēšana

1. Tiesiskajai kompensēšana piemēro tos tiesību aktus, kurus piemēro saistībām, attiecībā uz kurām tiek prasīta kompensēšana.

17. pants. Pierādīšanas pienākums

1. Saskaņā ar šo regulu līgumu reglamentējošos tiesību aktus piemēro, ciktāl tie līgumtiesību aktos ietver normas, kuras rada tiesību prezumpciju vai nosaka pierādīšanas pienākumu.

2. Uz juridisku seku radīšanu vērstu darbību var pierādīt ar jebkuru no pierādīšanas veidiem, ko atzinusi dalībvalsts, kurā atrodas tiesa, vai ar kādu no 10. pantā norādītajiem tiesību aktiem, saskaņā ar kuriem darbība formāli ir spēkā, ar noteikumu, ka šāds pierādīšanas paņēmieni var tikt izmantots tiesā.

III nodaļa. Citi noteikumi

18. pants. Pielīdzināšana pastāvīgajai dzīvesvietai / pastāvīgajai atrašanās vietai

1. Šajā regulā uzņēmēj sabiedrības vai citas struktūras, kas ir vai nav juridiska persona, pastāvīgā dzīvesvieta / pastāvīgā atrašanās vieta ir tur, kur atrodas tās galvenā pārvalde.

Ja līgums ir noslēgts, izmantojot filiāli, aģentūru vai jebkādu citu struktūru vai ja saskaņā ar līgumu izpilde jāveic šai struktūrai, pastāvīgā atrašanās vieta ir tās uzņēmējdarbības veikšanas vietā.

2. Šajā regulā, ja līgums tiek noslēgts, fiziskai personai veicot profesionālu darbību, tās pastāvīgā atrašanās vieta ir tās uzņēmējdarbības veikšanas vietā.

19. pants. Atgriezeniskās norādes nepiemērojamība

Šajā regulā norādītā attiecīgās valsts tiesību aktu piemērošana nozīmē to attiecīgajā valstī spēkā esošo tiesību normu piemērošanu, kas nav starptautisko privāttiesību normas.

20. pants. „Ordre public”

Šajā regulā norādīto tiesību aktu piemērošanu var atteikt tikai gadījumā, ja šāda piemērošana ir acīmredzami nesaderīga ar tiesas atrašanās vietas valsts sabiedrisko kārtību (*ordre public*).

21. pants. Valstis ar vairākām tiesību sistēmām

Gadījumā, kad kāda valsts ietver vairākas teritoriālās vienības, no kurām katrai ir savas tiesību normas attiecībā uz līgumsaistībām, nolūkā noteikt saskaņā ar šo regulu piemērojamās tiesību aktus katra teritoriālā vienība ir pielīdzināma valstij.

22. pants. Attiecības ar citiem Kopienas tiesību aktiem

Šī regula neietekmē to Eiropas Kopienu iestāžu izstrādāto tiesību aktu piemērošanu vai pieņemšanu, kuri:

- (a) attiecībā uz konkrētiem jautājumiem nosaka tās tiesību kolīzijas normas, kas attiecas uz līgumsaistībām; šādu pašlaik spēkā esošu aktu saraksts dots 1. pielikumā.
- (b) reglamentē līgumsaistības un saskaņā ar pušu gribu ir piemērojami situācijās, kas ietver kolīziju;
- (c) nosaka noteikumus iekšējā tirgus pareizas darbības veicināšanai gadījumos, kad šos noteikumus nevar piemērot vienlaicīgi ar tiesību aktiem, kurus nosaka starptautisko privāttiesību normas.

23. pants. Attiecības ar esošām starptautiskām konvencijām

1. Vēlākais sešus mēnešus pēc šīs regulas stāšanās spēkā dalībvalstis paziņo Komisijai to daudzpusējo konvenciju sarakstu, kuras konkrētos jautājumos reglamentē kolīzijas līgumsaistību jautājumos un kuru puses tās ir. Komisija šo sarakstu publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* sešu mēnešu laikā pēc tā saņemšanas.

Dalībvalstis paziņo Komisijai par jebkādu šo konvenciju denonsēšanu, ko Komisija publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* sešu mēnešu laikā pēc šāda paziņojuma saņemšanas.

2. Šī regula neskar 1. punktā paredzēto konvenciju piemērošanu. Tomēr, ja līguma noslēgšanas brīdī visi uz situāciju attiecīgie elementi atrodas vienā vai vairākās dalībvalstīs, šai regulai ir augstāks spēks nekā šādām konvencijām:

- Hāgas 1955. gada 15. jūnija konvencija par tiesību aktiem, kādi piemērojami starptautiskai preču pirkšanai un pārdošanai;

- Hāgas 1978. gada 14. marta konvencija par tiesību aktiem, kas piemērojami starpnieku līgumiem un pārstāvību.

3. Šai regula ir augstāks spēks arī pār starptautiskām divpusējām konvencijām, kas noslēgtas starp dalībvalstīm un uzskaitītas II pielikumā, ciktāl tās attiecas uz jautājumiem, kurus reglamentē šī regula.

IV nodaļa. Nobeiguma noteikumi

24. pants. Stāšanās spēkā un piemērošana

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Šo regulu piemēro, sākot no [1 gads pēc tās stāšanās spēkā].

To piemēro līgumsaistībām, kas radušās pēc tās piemērošanas sākšanas. Tomēr attiecībā uz līgumsaistībām, kas radušās pirms tās piemērošanas sākšanas, šo regulu piemēro tad, ja tās noteikumi paredz to pašu tiesību aktu piemērošanu, kas būtu piemērojami saskaņā ar Romas 1980. gada konvenciju.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē,

*Eiropas Parlamenta vārdā -
Priekšsēdētājs*

*Padomes vārdā -
Priekšsēdētājs*

1. PIELIKUMS 22. panta a) apakšpunktā minēto tiesību aktu saraksts

- Direktīva par no dalībvalsts teritorijas nelikumīgi izvestu kultūras priekšmetu atgriešanu (1993. gada 15. marta Direktīva 93/7/EEK)
- Direktīva par darba ņēmēju norīkošanu darbā pakalpojumu sniegšanas jomā (1996. gada 16. decembra Direktīva 96/71/EK)
- Otrā direktīva „attiecībā uz tiešo apdrošināšanu, kas nav dzīvības apdrošināšana” (1988. gada 22. jūnija Direktīva 88/357/EEK, kurā papildinājumi un grozījumi izdarīti ar Direktīvām Nr. 92/49/EEK un 2002/13/EK)
- Otrā direktīva „attiecībā uz tiešo dzīvības apdrošināšanu” (1990. gada 8. novembra Direktīva 90/619/EEK, kurā papildinājumi un grozījumi izdarīti ar Direktīvām Nr. 92/96/EEK un 2002/12/EK)

II PIELIKUMS 23. panta 3. punktā minēto divpusējo konvenciju saraksts

– [...]